

Een alternatieve septemberverklaring

Een welvarend land, met welzijn en geluk voor iedereen. Dat is waar regeringen en minister-presidenten voor gaan. In elke speech, bij elke legislatuur. Dat is waarom we ze hebben verkozen. Dat is waarop we ze te allen tijde kunnen aanspreken.

Vlaanderen is ongerust

In menige huiskamer en op vele werkvloeren groeit de ongerustheid, nu allerlei besparingsballons uitlekken. Besparen op onderwijs, wat betekent dat voor mij als leerkracht of student? Besparen op verenigingen, wat betekent dat voor onze sportclub of jeugdbeweging? Besparen op kinderopvang, water en elektriciteit, wat betekent dat voor ons gezin? Besparen op zorg en rusthuizen, wat betekent dat voor de oude dag?

De ongerustheid groeit omdat elk doorsnee gezin in de hoek lijkt te staan waar de klappen vallen. Een gezin met twee kleine kinderen en concrete plannen om te verbouwen zal wellicht per maand al snel een paar honderd euro extra moeten neertellen. Zelfs de minister van Welzijn verklaarde “nachten wakker te liggen” van wat we een doorsnee-gezin vragen.

De geluiden uit de federale regeringvorming klinken niet veel beter.

Wij, mensen en verenigingen van mensen, willen vandaag spreken, met één stem. Wij willen niet dat de een voor zichzelf uit de brand sleept wat de ander dan extra moet ophoesten. Wij geloven in een samenleving die alle mensen versterkt, en niet alleen de sterksten. Noem het onze eigen Septemberverklaring.

Iedereen de broeksriem aan, behalve...

We zijn bezorgd. Meer zelfs, er is reden om behoorlijk boos te zijn. Vlaanderen lijkt wel te willen besparen om te besparen. En dat in alle flappen van onze portemonnee. In alle geledingen van onze samenleving. Meer inschrijvingsgeld voor de muziekschool of de sportclub? Onvermijdelijk. Duurdere jeugdwerking en kampmateriaal? Niets aan te doen. Duurder onderwijs en duurdere bibliotheken? Er is geen alternatief. Duurder openbaar vervoer? Onafwendbaar. Duurdere zorgpremie en rusthuizen? Het volk had maar niet zo grijs moeten worden. Want ja, ‘iedereen moet z’n steentje bijdragen’.

Iedereen? Niet zo snel. Sommigen, de grote ondernemingen en de grote vermogens, worden net bevoordeeld. Voor ondernemers zijn er in Vlaanderen maar liefst 150 soorten subsidie. En kijk eens wat een verschil tussen de 33% vennootschapsbelasting en de reële aanslagvoet van 4 à 6% bij de grootste ondernemingen. Daar kan een doorsnee gezin, een kleine zelfstandige of kmo alleen maar van dromen. Er is dus wel degelijk een alternatief.

Op zich is er niks fout met een gezond klimaat voor bedrijven na te streven. Zonder bedrijven geen jobs. Maar om van ondernemersvriendelijkheid nu hét

criterium te maken voor een land waar het goed is om te wonen? Om het grote geld ongemoeid te laten, terwijl wij de rekening betalen van wat de banken hebben verspeeld? Dat is toch verregaand. Een economie staat in dienst van mens en samenleving, en niet omgekeerd. Wij wensen zuurstof voor de samenleving, en niet dat alle zuurstof uit de samenleving naar de bedrijven gaat. Het verenigingsleven, het onderwijs, de zorg, de cultuur, de diensten... zijn geen “last”. Integendeel, ze maken deel uit van onze rijkdom.

Alles van waarde...

Het gaat ons niet alleen om de besparingen. Het regeerakkoord vertaalt ‘waarde’ in uitsluitend economische termen. De vele dimensies van het rijke menselijke bestaan – de lerende, de creatieve, de spelende, de zorgende, de sociale, de liefhebbende... mens – moeten plaatsmaken voor de economische dimensie. Het is intussen toch wel duidelijk dat het economische als enge maatstaf niet de fijnste en zeker niet de eerlijkste wereld oplevert? Kijk naar de rest van Europa. De massawerkloosheid piekt verder. De armoedecijfers stijgen. De ongelijkheid neemt toe. Vele jonge Europeanen kijken tegen een *no future* aan. De keerzijde van de medaille van ondernemersvriendelijkheid heet nu eenmaal ‘zelfredzaamheid’: iedereen dopt uiteindelijk zijn eigen boontjes. Ook werklozen, mensen in armoede, mensen met een leefloon... Ieder voor zich, is dat de samenleving die we willen?

De essentie van de sociale zekerheid en van het sociale weefsel is onderlinge verantwoordelijkheid: tussen jong en oud, tussen gezonden en zieken, tussen gezinnen met en zonder kinderen, tussen werkenden en werklozen. Over de sectoren en de generaties heen. Het is niet de liefdadigheid uit de tijd van priester Daens. Want hoe groter de kloof tussen arm en rijk, hoe slechter iedereen af is. Ook de welgestelden.

Alleen worden menselijke waarden als solidariteit en gelijkheid op de 191 pagina’s van het regeerakkoord amper twee keer genoemd. Als focus kan dat tellen.

Waarom zou het logisch zijn om in naam van het ondernemerschap in te zetten op de vermarkting van overheidstaken? We moeten onderwijs, ziekenhuizen en gevangenissen niet vermarkten. Niet ons erfgoed, niet de natuur, niet het milieu, niet de lucht, niet de wegen, niet het water, niet de kunst. Waar winst het wint van waarde, wordt verlies het resultaat.

Alle kleuren en horizonten

In ons dagelijkse leven is de wereld nog nooit zo dichtbij geweest. Het internet, de tv en relatief goedkoop reizen maken van de wereld ons dorp. In onze supermarkt, in onze straten, in het klaslokaal van onze kinderen, overal borrelt de smeltkroes van culinaire en culturele invloeden. De nieuwe mensenlandschappen van de 21e eeuw zijn globaal verbonden. Daarom zou het wereldvreemd zijn om in Brussel

alleen maar te focussen op het Vlaamse. Het veelkleurige en veeltalige van Brussel is een kans!

En we weten: ook milieuvervuiling en de klimaatcrisis overstijgen de Vlaamse grenzen.

Behouden wat goed is...

Goed kiezen is ook kiezen voor het behoud van wat goed is. Ons land wordt internationaal geroemd om de kwaliteit van de sociale voorzieningen en de zorg. Die kwaliteit wordt dag aan dag bewaakt én verbeterd door leden, vrijwilligers en professionals van maatschappelijke organisaties die samen een sterk middenveld vormen. Onze sociale zekerheid geeft waardigheid en kansen aan elk. Onze leerkrachten werken dagelijks aan een hoogstaand onderwijs. Omringende landen benijden ons het alomtegenwoordige, toegankelijke verenigingsleven. Wie is in zijn jeugd niet in aanraking gekomen met sportclub, muziekschool of zomerkamp? Talrijke verenigingen brengen stemlozen in onze samenleving samen en geven hen een krachtige stem. Ons bibliotheeknet is fijnmazig en bezorgt elk wat wils. In musea en archieven komen we in aanraking met schitterend cultureel erfgoed. Onze cultuur- en kunstencentra, onze kunstenaars, theatermakers en musici verrijken ons leven met hun kunnen. Onze openbare omroep brengt dagelijks nieuws, duiding en uitstekende programma's in de huiskamer. Heel die sterke dienstverlening werd de voorbije jaren stevig besnoeid. Gaan we die kwaliteitsvolle zorg voor het leven, opgebouwd door een collectief van mensen, zomaar te grabbel gooien? 'Meer doen met minder' kan allang niet meer. Laten we in dit sterke aanbod blijven investeren.

... en investeren in wat beter kan

En ja, er is ruimte voor verbetering. We worden ongelijk geboren en ons onderwijs slaagt er niet in kinderen gelijke kansen te bieden. In sommige wijken verlaat meer dan de helft van de jongeren het onderwijs zonder middelbaar diploma. In pakweg Brussel groeien vier op tien kinderen op in armoede. Zonder fatsoenlijk toekomstperspectief. Academici en wetenschappers, die met hun onderzoek werken aan vernieuwende oplossingen voor morgen, staat het water aan de lippen. En wat gedacht van de jeugdwerkloosheid? Voor één laaggeschoolde job zijn er tientallen jonge kandidaten. Een job vinden wordt zo wel erg moeilijk. Nee, het heeft geen zin om dan maar snel snel minder kwalitatieve mini-jobs en flexbanen te creëren. Daar is niemand mee geholpen. We staan met z'n allen stil in het verkeer – Antwerpen en Brussel staan in de wereldtop qua files. Het aantal astmapatiënten rond ring- en invalswegen stijgt. Om mensen aan te moedigen de auto te laten staan, moet het openbaar vervoer aantrekkelijker worden. Kortom, er ligt een waslijst aan uitdagingen. Of het nu gaat om onderwijs, wetenschap, werk of duurzame mobiliteit: vooruitgaan is investeren in keuzes die renderen op de lange termijn. Het kan toch niet verwonderen dat we daarop aandringen. De overheidsinvesteringen zijn de laatste 20 jaar gehalveerd. Meer

autonomie voor de lokale besturen dreigt veeleer een financiële strop te worden. De regering zegt dat ze geen facturen wil doorschuiven naar de volgende generaties, maar wat heeft het voor zin vandaag te besparen op pakweg het openbaar vervoer, met alle file-, milieu- en gezondheidsproblemen én kosten van dien? Dat zijn pas facturen voor onze kinderen. Vandaag investeren in mens en maatschappij levert vruchten op voor morgen.

De lasten en de schouders

“Wie gaat dat betalen?” hoor je dan. Econoom Paul De Grauwe en vele van zijn collega’s zeggen waar het op staat: “Als de economie niet goed draait en je begint te besparen, maak je het alleen maar erger.” De ervaring heeft geleerd: hoe forser de Europese Unie haar lidstaten dwong te besparen, hoe groter de catastrofe. Gaan we in Vlaanderen dan echt dezelfde fout maken? Nee, inderdaad, we kunnen niet alles betalen als de toplaag de dans ontspringt en wij, jongeren, werknemers, gezinnen het gros van de inspanningen zelf moeten dragen met belastingen op ons zuur verdiende inkomen. Van de doorsnee-Vlaming worden nu onevenredig veel inspanningen gevraagd. Maar wie hele dagen achter een scherm met beurskoersen aandelen koopt en verkoopt, betaalt daar amper belastingen op. Wat maakt deze vermogende aandeelhouder méér waard dan een gemiddeld gezin? Wij willen dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Samen voor hart boven hard

Wij, mensen en organisaties van mensen die bekommerd zijn om elkaar, gaan voor andere, meer menselijke keuzes. Wij geloven dat gebundelde krachten die menselijke keuzes kunnen aanreiken. Dat werk start vandaag. We gaan de komende maanden informeren. We gaan het gevoel doorgeven dat het kan: én de toekomst van onze kinderen, van onze welvaart en ons welzijn veiligstellen, én investeren in betaalbare en nog betere maatschappelijke dienstverlening en voorzieningen. Met aandacht voor maatwerk voor mensen van alle geuren en kleuren. Dat is écht *vooruitgaan*.

We willen iedereen het gevoel geven dat hij of zij kan bijdragen aan een samenleving waarin hart boven hard gaat, als we ons maar *verbinden*. Solidair zorgen voor elkaar, dat is pas echt *vertrouwen* geven. Daar zullen we met alle ondertekenaars over waken. Wie gelijkheid, rechtvaardigheid en andere waarden van samenleven miskent, kan op ons verzet rekenen. Samen maken we het verschil.

GETEKEND: